Philologia LXVII
Nr. 2 (325) IULIE-DECEMBRIE 2025

https://doi.org/10.52505/1857-4300.2025.2(325).12
CZU:811.131.1'25:347.961

Comunicarea strategică în traducerea actelor notariale din limba italiană: dificultăți și exemple de bună practică

Olesea VÎNTU

Doctorandă
E-mail: ventusolesea@gmail.com
ORCID: https://orcid.org/0009-0005-1913-2040
Universitatea de Stat din Moldova
Școala Doctorală Științe Umaniste și ale Educației, Facultatea de Litere

Strategic Communication in the Translation of Notarial Acts from the Italian Language: Difficulties and Examples of Good Practice

Abstract

The strategic communication addresses the common features and differences between general and specialized language in the context of technical-scientific progress and the democratization of knowledge in recent decades. The contributions of important linguists, such as Eugen Coseriu, Maria Teresa Cabré, Iorgu Iordan and Ion Coteanu are reviewed, highlighting relevant perspectives on the structuring and functionality of specialized languages. Also, the major challenges encountered in the legal translation process are analyzed: the difficulty of equating the terminology of the Italian language in Romanian, the fixed formulas of the notarial speech and the discrepancies between the legal systems of the two countries. This study highlights the need to maintain a balance between legal rigor and linguistic comprehensibility of the text, with an emphasis on the role of the translation in facilitating the understanding of documents without compromising their legal validity in the context of translation. The evolution of the legal language and the terminological adaptation to the current needs of communication represent an essential direction of reflection, especially in the context of the democratization of knowledge and the increasing access to information.

Keywords: strategic communication, general language, specialized language, terminology, translation, notarial acts.

Rezumat

Comunicarea strategică abordează trăsăturile comune și diferențele dintre limbajul general și cel specializat în contextul progresului tehnico-științific și al democratizării cunoașterii din ultimele decenii. Sunt trecute în revistă contribuțiile unor lingviști importanți, precum Eugen Coșeriu, Maria Teresa Cabré, Iorgu Iordan și Ion Coteanu,

evidențiind perspective relevante asupra structurării și funcționalității limbajelor specializate. De asemenea, sunt analizate provocările majore întâmpinate în procesul de traducere juridică: dificultatea echivalării terminologiei limbii italiene în limba română, formulele fixe ale discursului notarial și discrepanțele dintre sistemele juridice ale celor două țări. Studiul dat reliefează necesitatea menținerii unui echilibru între rigoarea juridică și comprehensibilitatea lingvistică a textului, cu accent pe rolul traducerii în facilitarea înțelegerii documentelor fără a compromite valabilitatea lor legală în contextul traducerii. Evoluția limbajului juridic și adaptarea terminologică la necesitățile actuale ale comunicării reprezintă o direcție esențială de reflecție, mai ales în contextul democratizării cunoașterii și al accesului tot mai larg la informații.

Cuvinte-cheie: comunicare strategică, limbaj general, limbaj specializat, terminologie, terminologizare, traducere, acte notariale.

Introducere

În studiul actelor notariale, comunicarea strategică, adică planificarea, coordonarea și transmiterea mesajelor într-un mod deliberat, pentru a atinge obiective specifice – fie ele organizaționale, sociale sau comerciale – este crucială pentru înțelegerea și interpretarea acestora. Actele notariale, prin natura lor, reprezintă documente cu valoare legală și conținut complex, în care rigoarea terminologică și precizia expresiei devin indispensabile pentru asigurarea clarității, coerenței și certitudinii juridice în comunicarea intențiilor părților implicate.

În cadrul comunicării strategice aplicate în sfera actelor notariale, se conturează o dihotomie funcțională între limbajul general, cu rol predominant fatic și explicativ, destinat facilitării înțelegerii de către interlocutori nonspecializați, și limbajul specializat, marcat de o densitate terminologică ridicată și de un grad înalt de formalizare, esențial pentru precizia enunțiativă și validitatea juridico-discursivă a documentelor. Coexistența acestor registre lingvistice presupune un proces continuu de adecvare stilistico-pragmatică a mesajului notarial, astfel încât să se mențină un echilibru optim între exigențele de natură juridică și necesitatea comprehensibilității funcționale în raport cu destinatarul.

Obiectivele specifice ale studiului sunt: analizarea dimensiunii comunicării strategice în cadrul traducerii actelor notariale din limba italiană în limba română prin identificarea modalităților de echilibrare între rigoarea juridică și comprehensibilitatea lingvistică a textului tradus; examinarea contribuțiilor teoretice ale unor lingviști și terminologi de referință (Eugen Coșeriu, Maria Teresa Cabré, Ion Coteanu, Iorgu Iordan) în definirea conceptelor de limbaj general, limbaj specializat și terminologizare, aplicate în contextul traducerii juridico-notariale; argumentarea necesității formării interdisciplinare a traducătorului specializat, care să îmbine competențele lingvistice, juridice și pragmatice, esențiale pentru comunicarea eficientă în spațiul juridic multilingv european.

Coexistența limbajului general și specializat pentru întocmirea actelor notariale

În cadrul comunicării strategice aplicate în sfera actelor notariale, se conturează o dihotomie funcțională între limbajul general, cu rol predominant fatic și explicativ, destinat facilitării comprehensiunii de către interlocutori nonspecializați, și limbajul specializat, marcat de o densitate terminologică ridicată și de un grad înalt de formalizare, esențial pentru precizia enunțiativă și validitatea juridico-discursivă a documentelor.

Limbajul specializat folosit în actele notariale include termeni juridici, expresii standardizate și convenții legale specifice. Acestea sunt folosite pentru a asigura claritatea, precizia și valabilitatea juridică a documentelor. Utilizarea limbajului specializat ajută la evitarea ambiguității și a interpretărilor greșite, oferind un cadru juridic solid pentru tranzacțiile și acordurile înscrise în actele notariale.

Pe de altă parte, limbajul general este adesea folosit pentru a explica anumite concepte sau pentru a face documentele mai accesibile pentru persoanele care nu sunt specializate în domeniul juridic. Aceasta poate include explicații ale termenilor juridici, clarificări ale clauzelor și informații suplimentare despre drepturile și obligațiile părților implicate.

În practică, notarul și traducătorul trebuie să aibă abilitatea de a utiliza atât limbajul specializat, cât și pe cel general în mod eficient. Ei trebuie să fie capabili să comunice clar și să ofere explicații adecvate părților implicate, asigurându-se totodată că documentele sunt întocmite și traduse în conformitate cu cerințele legale și lingvistice și că nu există loc pentru interpretări eronate sau ambiguități. În acest context, limbajul este considerat expresia cea mai complexă a naturii umane, acesta dezvoltându-se odată cu omenirea și evoluând în funcție de noile necesități practice de numire a realităților înconjurătoare. Astfel, s-a ajuns la dezvoltarea limbajului ca mijloc de comunicare a celor mai fine nuanțe semantice ale noțiunilor abstracte. Este important să menționăm care este distincția între limbaj și limbă, făcând referință în acest context la nume notorii în domeniul lingvisticii. Eugeniu Coșeriu definește limbajul ca „orice sistem de semne care servește pentru a exprima și comunica idei și sentimente sau conținuturi ale conștiinței" (1995, p. 17). Iar Maria Térésa Cabré definește limbajele specializate drept „subansambluri ale limbii comune, caracterizate din punct de vedere pragmatic prin trei variabile: subiectul, utilizatorii și situațiile de comunicare" (1998, p. 125). Reprezentanții Școlii funcționaliste pragheze susțin că stratificarea limbii este un fenomen natural, or, limba, ca și orice altă activitate umană, este influențată de factorul pragmatic. În consecință, „din punct de vedere funcțional, limba este un sistem de mijloace de expresie determinate de un anumit scop" (Berruto 1976, p. 8). Prin urmare, în utilizarea limbii ca mijloc de comunicare sunt foarte importante intenția și scopul locutorului. Aceste varietăți lingvistice au anumite particularități sintactice, lexicale și discursive, ce contribuie la realizarea obiectivului intrinsec al comunicării între locutori. Limbajul specializat reprezintă un mijloc esențial de comunicare intradomenială

(profesională), de exprimare și organizare a cunoștințelor specializate, precum și de facilitare a accesului la acestea.

Așadar, limbajul specializat este un subsistem al limbii generale, care are drept scop comunicarea de cunoștințe specializate, funcția de bază a acestuia fiind cea referențială, în comparație cu limbajul comun, unde funcțiile alternează, iar funcția referențială nu este la fel de pregnantă.

Limba, în sensul saussurian, *langue*, se realizează în planul concret, printr-o serie de variante, la baza cărora, pe lângă factorul geografic, cel sociocultural determină apariţia limbajelor specifice unor domenii de activitate profesională. Prin limbaj se înţelege modul în care o limbă este vorbită de către un grup de indivizi în cadrul unui sector de activitate. Ion Coteanu consideră că limbajul este variantă a limbii literare, este rezultat al restricţiilor, este un „sistem lingvistic mai mult sau mai puţin specializat în redarea conţinutului de idei specifice unei activităţi profesionale, unuia ori mai multor domenii din viaţa social-culturală […] orice limbaj nu este decât limba căreia i se atribuie o destinaţie specială” (1961, p. 45). Problema relaţiilor care se stabilesc între diversele limbaje a constituit o preocupare constantă a lingviştilor români, printre care îi amintim pe Iorgu Iordan, Gheorghe Ivănescu şi Ion Coteanu. Profesorul Gheorghe Ivănescu a dezbătut chiar problema termenilor *limbaj* şi *stil*, acesta din urmă cu determinantele *funcţional* sau *al limbii*, preluat după Şcoala lingvistică de la Praga, precizând că stilul a fost confundat cu limbajul de specialitate, fapt considerat de lingvist o eroare de ordin teoretic. Iorgu Iordan a preferat iniţial termenul *stil*, considerând limbajul un termen echivoc atunci când este folosit fără determinant, diferenţiind, ulterior, limbajul de stil, definit ca fiind modul individual prin care un scriitor îşi exprimă ideile şi sentimentele. Acest aspect teoretic a fost abordat şi de Ion Coteanu, care preciza că structura stilistică a limbii este determinată de doi factori – de structura generală a limbii şi de necesităţile comunicării din diversele ramuri de activitate socială: o ierarhie de restrângeri succesive ale libertăţii de utilizare funcţională a limbii, restrângeri determinate de obligaţii din ce în ce mai puţin generale, impuse exprimării anumitor conţinuturi de idei. Lingvistul reuneşte diversele variante într-un diasistem al limbii, care se include în limbajul literar, acesta în limbajul ştiinţific, limbajul ştiinţific în limbajul unei anumite ştiinţe etc., diasistemul sau limba comună reprezentând esenţa limbii. Distincţia între lexicul comun şi cel specializat presupune raportarea la totalitatea lexicului unei limbi. Delimitarea ţine seama de mai multe criterii interdependente: circulaţia sau frecvenţa cuvintelor, factorul stilistico-funcţional (interesul grupelor de vorbitori în funcţie de profesia şi apartenenţa social-culturală). Este evidentă importanţa unui nucleu lexical comun oricărei comunicări dintr-o limbă dată, indiferent dacă este numit limbă generală, vocabular comun, vocabular fundamental sau, mai precis, fond principal lexical sau vocabular reprezentativ. Limbajele specializate sau terminologiile sunt diversificate, individuale, relativ independente. Studiul lor presupune, deci,

o abordare specială, proprie fiecărei terminologii care își identifică, în primul rând, trăsăturile definitorii (Sala 1994, p. 38).

În această ordine de idei, actele notariale reprezintă un domeniu esențial al dreptului, în care limbajul are un rol fundamental, atât din perspectiva clarității și preciziei juridice, cât și din punctul de vedere al înțelegerii accesibile pentru părțile implicate. În acest context, limbajul folosit pentru întocmirea actelor notariale trebuie să îmbine aspectele unui limbaj juridic strict, specializat, cu elemente ale limbajului comun, pentru a asigura validitatea juridică a documentului și accesibilitatea acestuia pentru cei care nu au cunoștințe avansate în domeniu. Se poate observa cum diversele elemente de limbaj specializat sunt esențiale pentru a garanta corectitudinea și aplicabilitatea documentelor notariale în fața instanțelor de judecată, dar și cum utilizarea unui limbaj mai accesibil, general, poate contribui la o mai bună înțelegere a actului notarial de către clienți sau terți implicați (Berceanu 1981, p. 56). Această dualitate între limbajul specializat și cel comun poate reprezenta o provocare pentru întocmirea și traducerea actelor notariale, întrucât trebuie păstrat echilibrul între precizia legală și necesitatea de a asigura claritatea pentru toți cei care intră în contact cu actele.

O altă dimensiune importantă de analizat, în contextul dat, este evoluția limbajului juridic și modul în care modificările legislative influențează terminologia utilizată mai întâi de notari, apoi de lingviști și traducători. Analiza vizează termeni din drept care, odată cu trecerea timpului, devin învechiți sau dificil de înțeles pentru publicul larg și necesitatea de a-i adapta pentru a rămâne eficienți în redactarea actelor notariale. Această abordare poate genera o discuție interesantă despre importanța educației juridice pentru cetățeni și despre cum o comunicare clară și eficientă contribuie la diminuarea riscurilor de interpretare greșită sau de litigii conexe de actele notariale.

Limbajul juridic este caracterizat de precizie, făcând uz de termeni care au un sens specific, reglementat de normele legale. În cazul actelor notariale, acest limbaj asigură stabilitatea și securitatea juridică, dar adesea este greu accesibil pentru persoanele care nu au pregătire juridică. Termeni precum „fiduciar", „stipulație" sunt exemple de cuvinte care, deși sunt clare în contextul juridic, pot fi greu de înțeles pentru publicul larg. Prin urmare, actele notariale trebuie să fie întocmite cu mare atenție, fără a lăsa loc de ambiguități. Este esențială utilizarea limbajului tehnic corect pentru a preveni posibile conflicte sau interpretări eronate. De asemenea, acest limbaj trebuie să fie adaptat în funcție de complexitatea actului notarial și de tipologia clientului, ca să fie asigurată o comunicare eficientă, deoarece, în paralel cu limbajul juridic, există și un limbaj general, necesar a fi integrat în actele notariale, garantând astfel accesibilitatea și claritatea pentru comunitate, aspect esențial în relația dintre notar-client-traducător, pentru că scopul principal al actelor notariale este acela de a asigura înțelegerea și consimțământul clar al părților implicate. De exemplu, un act notarial de „vânzare-cumpărare" ar trebui să includă termeni accesibili, care să le explice clar părților ce implicații juridice are tranzacția, dar și care sunt drepturile și obligațiile lor.

Problema traducerii actelor notariale din limba italiană în limba română

Traducerea actelor notariale din limba italiană în limba română reprezintă o provocare majoră în domeniul traducerii specializate, la intersecția dintre limbajul juridic și cel administrativ. Aceste documente, prin natura lor oficială, presupun un grad înalt de formalism, precizie și conformitate cu normele juridice ale ambelor state implicate. Nu este vorba doar despre transferul lingvistic al unui conținut, ci despre transpunerea fidelă a unor realități juridice specifice, care pot diferi substanțial de la un sistem de drept la altul. Astfel, traducerea acestor texte impune nu doar competențe lingvistice avansate, ci și cunoștințe solide de drept comparat și o înțelegere profundă a contextului legal în care actele respective sunt emise și utilizate.

Deși limbajul juridic poate fi folosit pentru a descrie drepturi, obligații sau termeni tehnici specifici, trebuie ca acești termeni să fie explicați într-un mod clar, astfel încât persoanele fără pregătire juridică să înțeleagă pe deplin semnificația actului. Acest proces de „traducere" a limbajului juridic în termeni mai simpli poate contribui la prevenirea unor conflicte legale pe viitor, întrucât asigură certitudinea că toți cei implicați sunt de acord cu termenii și condițiile actului notarial (Mounin 2006, p. 96).

Așadar, delimităm două direcții de dezvoltare a limbajului în cazul traducerii pentru domeniul juridic:

a) Întocmirea și traducerea unui act notarial reprezintă o provocare în ceea ce privește echilibrul dintre precizia juridică și înțelegerea generală. Părțile implicate în acest proces trebuie să fie conștiente de importanța transmiterii informațiilor într-un mod clar, dar fără a sacrifica corectitudinea lingvistică și juridică. Dacă actul notarial este prea tehnic, pot apărea confuzii, iar părțile implicate ar putea să nu înțeleagă pe deplin sensul. Pe de altă parte, dacă actul este prea simplificat, riscă să piardă din rigurozitatea juridică necesară pentru a fi valid. De exemplu, în cazul unei cesiuni de drepturi, notarul trebuie să folosească termeni specifici, care să descrie procesul juridic corect, dar în același timp să ofere o explicație detaliată a ceea ce presupune transferul de drepturi. În acest sens, îmbinarea celor două tipuri de limbaj (specializat și general) devine crucială pentru asigurarea unui document valabil din punct de vedere juridic și lingvistic.

b) Evoluția limbajului juridic în actele notariale. În contextul schimbărilor legislative și al evoluției limbajului, este esențial ca notarii și lingviștii să fie familiarizați cu modificările normelor legale și să adapteze terminologia folosită. Termenii care erau utilizați în trecut, poate dintr-o perioadă în care limbajul juridic era mai formal sau mai tehnic, pot deveni învechiți sau mai greu de înțeles pentru generațiile mai tinere sau pentru cei care nu sunt familiarizați cu dreptul.

Aceste modificări pot fi un factor important în analiza actelor notariale, mai ales atunci când este vorba de documente mai vechi, care pot conține termeni sau formulări ce nu mai sunt în uz sau care au fost schimbate prin legislația actuală. Astfel, procesul de actualizare a actelor notariale este deosebit de important

pentru a asigura conformitatea cu legislația în vigoare și pentru a evita riscurile de interpretare greșită a textului în momentul traducerii acestora.

Corelația dintre limbajul specializat și cel general în studiul actelor notariale este esențială pentru asigurarea validității și înțelegerii actelor juridice. Aceste două tipuri de limbaj trebuie să fie utilizate într-un mod echilibrat, garantând astfel atât claritatea, cât și precizia în cazul traducerii. Evoluția limbajului juridic și adaptarea acestuia la nevoile și nivelul de înțelegere al publicului larg constituie o provocare importantă pentru notari, dar și o oportunitate de a contribui la educația lingvistică și la consolidarea încrederii în instituțiile legale. În această direcție, este necesar ca profesioniștii din domeniul traductologiei să îmbine expertiza juridică și lingvistică cu o abordare empatică și educațională, pentru a asigura eficacitatea actelor notariale nu doar din punct de vedere legal, dar și din punctul de vedere al comprehensiunii lingvistice către toți cei implicați în comunicare (Begioni 2008, p. 74).

Din această perspectivă, traducerea actelor notariale din limba italiană în limba română presupune un demers lingvistic și juridic complex, întrucât documentele date nu sunt simple texte, ci instrumente cu valoare legală, supuse unui regim strict de redactare și interpretare. Caracterul oficial, formalizat și profund normativ al acestor texte impune traducătorului nu doar competențe lingvistice avansate, ci și o înțelegere solidă a ambelor sisteme juridice implicate – cel italian și cel al Republicii Moldova. Este esențial ca traducerea să fie nu doar fidelă în sens semantic, ci și riguros aliniată atât terminologic, cât și funcțional. Asta înseamnă că echivalențele trebuie alese nu doar după criterii lexicale, ci și în funcție de rolul pe care termenii îl joacă în cadrul instituțional și procedural al fiecărui sistem de drept. O simplă transpunere literală poate genera ambiguități sau erori grave de interpretare, mai ales în contexte precum succesiunile, procurile, contractele de vânzare-cumpărare sau declarațiile oficiale:

1) *Terminologia juridică specifică*: termenii din limbajul juridic italian prezintă adesea o polisemie contextuală și nu beneficiază întotdeauna de echivalente directe în limba română. În acest caz, traducătorul trebuie să efectueze un transfer conceptual riguros, apelând, atunci când este necesar, la note explicative sau glosare de specialitate, pentru a conserva intenția juridică originală (de exemplu, cuvântul din limba italiană *domanda* < în limba română – *cerere* – este un termen general, care poate desemna o cerere procesuală, cum ar fi *domanda riconvenzionale*, sau o simplă solicitare într-un proces administrativ – *domanda*, în astfel de cazuri trebuie specificat la ce exact face referință termenul dat).

2) *Formulele standardizate ale discursului notarial:* textul notarial este caracterizat de expresii stereotipe și formule ritualizate (de exemplu, în limba italiană: *in piena capacità mentale e con piena cognizione di causa…* < în limba română: *în deplinătatea facultăților mintale și în cunoștință de cauză…* – folosit pentru a atesta discernământul și voința liber exprimată; în limba italiană: *volontariamente e senza essere costretto/a da nessuno* < în limba română: *de bunăvoie și nesilit de nimeni* – exprimă consimțământul liber; în limba italiană: *è attestata l'identità delle parti e il consenso da loro espresso* < în limba română: *se certifică identitatea părților și consimțământul exprimat de acestea*), ce trebuie redate cu maximă precizie și

rigoare funcțională în limba-țintă. În acest sens, este crucială menținerea registrului stilistic adecvat – sobru, impersonal și formal, fără a altera valoarea semantică și juridică a formulărilor.

3) *Divergențele dintre sistemele de drept:* deși ambele țări operează în cadrul dreptului romano-germanic, diferențele instituționale și procedurale pot genera nealiniamente traductive. Anumite tipuri de acte notariale italiene nu există în mod echivalent în sistemul juridic al Republicii Moldova, ceea ce reclamă o adaptare contextuală atentă și documentată (de exemplu, în limba italiană: *Verbale di constatazione* < în limba română: *Proces-verbal de constatare notarială* este un act prin care notarul italian constată și descrie fapte, situații sau stări de fapt, la cererea unei părți, fără a emite judecăți. De exemplu, poate constata că o construcție este începută, că un site web funcționează la o anumită dată etc. În Republica Moldova nu există un echivalent direct cu astfel de caracter notarial, asemenea constatări pot fi făcute prin expertize tehnice, rapoarte ale executorilor judecătorești sau în cadrul unui proces civil).

4) *Falși prieteni* (termeni care sună asemănător, dar au sensuri diferite, cum ar fi în limba italiană termenul *cancellazione* < tradus în limba română prin *anulare; corect: radiere/ștergere din registru*, pentru că se referă la proceduri registrale, nu la „anulare” în sens general). Falșii prieteni deformează înțelesul juridic al documentului; pot genera erori grave de interpretare legală în fața notarului, instanței sau autorităților și compromit validitatea actului tradus, mai ales în cazul contractelor sau testamentelor.

5) *Termeni care nu au echivalent direct* în sistemul notarial din Republica Moldova și necesită parafrazare sau explicație, spre exemplu: *Atto di notorietà* (în limba italiană înseamnă „Declarație sub jurământ despre fapte personale” (de exemplu: legături de rudenie, moștenire), redactată de notar) < soluție de traducere: *Declarație de notorietate* (plus notă explicativă privind scopul și efectul juridic). Acest fapt se întâlnește, deoarece în Republica Italiană notarii au atribuții mai largi decât în Republica Moldova, inclusiv în materie de certificare a moștenirilor (vezi Tab. 1).

Termen în italiană	Traducere greșită frecventă	Traducere corectă / recomandată	Observații
1	2	3	4
Scrittura privata	Scriere privată	Înscris sub semnătură privată	Termenul juridic corect în limba română este „înscris”, nu „scriere”.
Rogito notarile	Rogatoriu/Rogat	Act notarial	„Rogito” este actul juridic autentificat de notar, nu are legătură cu „rogatoriul” (asistență judiciară).

1	2	3	4
Atto pubblico	Act public	Act autentic	În dreptul din Republica Moldova, corespondentul este „act autentic”, adică întocmit de un organ abilitat.
Successione legittima	Succesiune legitimă	Moștenire legală	„Legitimă” poate fi confundat cu „moștenirea rezervatarilor” (rezervă succesorală).
Certificato di destinazione urbanistica	Certificat urbanistic	Certificat de urbanism privind destinația terenului	Traducerea literală poate fi insuficientă pentru înțelesul juridic exact.
Compravendita	Cumpărare	Contract de vânzare-cumpărare	E o formă contractuală completă, nu doar „cumpărare”.
Nuda proprietà	Proprietate nudă	Nuda proprietate	Termenul este juridic corect, nu trebuie tradus literal.
Trascrizione	Transcriere	Înscriere în cartea funciară/publicitate imobiliară	Nu este vorba despre transcrierea unui text, ci despre o formalitate juridică.

Tabelul nr. 1. *Exemple relevante din actele notariale, conform observațiilor 1-5*

Acestea fiind elucidate, recomandările noastre pentru traducerea actelor notariale din limba italiană în limba română sunt următoarele: consultarea glosarelor juridice bilingve; verificarea echivalențelor în Codul Civil al Republicii Italiene și cel al Republicii Moldova; folosirea notelor de subsol explicative acolo unde echivalența este doar parțială; realizarea unei analize contrastive între textele-sursă și cele țintă, cu accent pe diferențele de sistem și uz juridic, pentru a asigura coerența intertextuală și echivalența pragmatică; respectarea specificității discursului juridic prin menținerea trăsăturilor sale definitorii – precum formulările impersonale, structura sintactică complexă și terminologia standardizată, evitând stilul colocvial sau parafrazările inadecvate.

Concluzie

În prezentul studiu s-a elucidat o perspectivă integrată asupra modului în care limbajul specializat juridic se articulează cu limbajul general în elaborarea și traducerea actelor notariale, propunând bune practici pentru asigurarea clarității,

preciziei și eficienței comunicării juridice într-un cadru multilingv și multicultural. În acest context, traducerea corectă a actelor notariale din limba italiană în limba română este esențială pentru garantarea unui sistem lingvistic și juridic integrat, în care actele notariale sunt recunoscute și aplicate corespunzător. Provocările de a reda corect sensul lingvistic și de a menține coerența între sistemele juridice din Republica Italiană și Republica Moldova necesită o pregătire temeinică și o colaborare strânsă între lingviști, notari, traducători și autoritățile naționale. Această activitate de traducere nu este doar un act de transpunere lingvistică, ci un proces complex, ce influențează validitatea și aplicabilitatea actelor notariale în cadrul unui spațiu juridic european comun.

Referințe bibliografice:

BEGIONI, Louis. Le operazioni memoriali del linguaggio: nuove prospettive nell'ambito della psicomeccanica del linguaggio. În: *Atti del LII congresso della Società di Linguistica Italiana*. Scuola Normale Superiore di Pisa, 25-27 settembre, 2008. Roma: Bulzoni.

BERCEANU, Barbu. Dreptul și limba. Știința dreptului și lingvistica. Succinte considerații teoretice și aplicative. În: *Studii și cercetări juridice*. XXVI, vol. 3. București: 1981.

BERRUTO, Gaetano. *La semantica.* Bologna: Zanichelli, 1976. ISBN 9788808024169.

CABRÉ, Maria Térésa. *La terminologie. Théorie, méthode et applications*. Paris: Armand Colin, 1998.

COȘERIU, Eugeniu. *Introducere în lingvistică*. Cluj-Napoca: ECHINOX, 1995.

COTEANU, Ion. *Româna literară şi problemele ei actuale*. Bucureşti: Editura Științifică, 1961.

MOUNIN, Georges. *Teoria e storia della traduzione*. Torino: Einaudi, 2006. ISBN 9788806181208.

SALA, Marius și VINTILĂ-RĂDULESCU, Ioana. *Limbile lumii. Mica enciclopedie*. Chișinău, 1994. ISBN: 978-5-91250-225-5.

Primit: 26.06.2025
Acceptat: 27.11.2025